

Araştırma Makalesi/Research Article

Ebelik Öğrencilerinin Kültürlerarası Duyarlılık Düzeyleri

Handan ÖZCAN¹, Ayşe ELKOCA², Nursen BAYKAN³

Intercultural Sensitivity Levels of Midwifery Students

ÖZ

Amaç: Çalışma, ebelik öğrencilerinin kültürel duyarlılıklarını ve etkileyen değişkenleri belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırma, tanımlayıcı desende yapılmıştır. Araştırmanın evrenini Şubat-Mayıs 2022 tarihleri arasında bir kamu üniversitesinin ebelik bölümünde 1,2 ve 3. sınıfta okuyan öğrenciler (N:232) oluşturmuştur. Örneklem seçimine gidilmemiş olup bütün öğrencilere ulaşılması hedeflenmiştir. Çalışma amacı öğrencilere açıklanmış ve araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul edenler ile çalışma yürütülmüştür (n:201). Araştırma verilerinin toplanmasında Tanıtıcı Bilgi Formu ve Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği (KDÖ) kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 20.22±2.02'dir. Öğrencilerin %10'u yabancı uyrukludur ve %70.7'si Marmara bölgesinde yaşamaktadır. Öğrencilerin Kültürlerarası Duyarlılık Ölçek puanları ile bazı değişkenlerin karşılaştırılması sonucunda; uyruk durumları, gelir durumları, öğrencilerin sosyal aktivitelere katılma durumları ile meslekte ilerleme ve uzmanlaşmayı düşünme durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar tespit edildi. TC vatandaşı olanlar, gelir durumu düşük olanlar, sosyal aktivitelere katılan ve meslekte ilerlemeyi düşünenler arasında kültürlerarası duyarlılık durumları daha yüksektir (p>0.05).

Sonuç: Araştırma bulgularında, öğrencilerin kültürlerarası duyarlılık düzeylerinin orta seviyenin üzerinde olduğu ve en çok göç alan ve sağlık personeli göçü veren ülkelerden biri olduğumuz dikkate alındığında, bu konuda üniversitelerde verilebilecek eğitimlerin içerikleri alan uzmanlarınca tespit edilerek, öğrencileri küresel dünyanın şartlarına hazırlamayı amaçlayan kültürlerarası iletişim derslerinin yaygınlaştırılması için çeşitli çalışmalar yürütülebilir.

Anahtar Kelimeler: Ebelik öğrencileri, göç, kültürel duyarlılık

ABSTRACT

Objective: The study was conducted to determine the cultural sensitivity of midwifery students and the variables affecting it.

Materials and Method: The study was conducted in a descriptive design. The population of the study consisted of students (N: 232) studying in the 1st, 2nd and 3rd grades in the midwifery department of a public university between February and May 2022. After obtaining permission from the ethics committee and the Dean's Office of the Faculty of Health Sciences, no sample selection was made and it was aimed to reach all students. The purpose of the study was explained to the students and the study was conducted with those who voluntarily agreed to participate in the study (n:201). Introductory Information Form and Intercultural Sensitivity Scale (ISS) were used to collect research data.

Results: The mean age of the students participating in the study was 20.22±2.02 years. Ten percent of the students were foreign nationals and 70.7% lived in the Marmara region. As a result of the comparison of the students' Intercultural Sensitivity Scale scores with some variables, statistically significant differences were found between the nationality status, income status, participation in social activities, and thinking about advancement and specialization in the profession. The intercultural sensitivity was higher among those who were Turkish citizens, those with low income, those who participated in social activities, and those who thought of advancing in the profession (p>0.05).

Conclusion: Considering that the intercultural sensitivity levels of the students are above the middle level and that we are one of the countries that receive the highest number of immigration and migration of health personnel, the content of the trainings that can be given in universities on this subject can be determined by the field experts and various studies can be carried out to disseminate intercultural communication courses aiming to prepare students for the conditions of the global world.

Keywords: Cultural sensitivity, midwifery students, migration

²**Corresponding author:** Dr. Öğr. Üyesi, Gaziantep İslam Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik, Turkey. **e-mail:** ayse.elkoca@hotmail.com **ORCID ID:** 0000-0002-3936-4122

¹ Doç. Dr. Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, İstanbul, Türkiye **e-mail:** handan.ozcan@sbu.edu.tr **ORCID ID:** 0000-0002-7131-1856

³ Öğretmen, Üsküdar Zeynep Kamil MTAL. **e-mail:** nursel98@gmail.com **ORCID ID:** 0000-0002-3544-5005

Geliş tarihi: 23. 12. 2022 **Kabul Tarihi:** 15.11.2023 **Online Yayın Tarihi:**30.11.2023

Atıf/Citation: Özcan, H., Elkoca, A., Baykan, N.(2023). Ebelik Öğrencilerinin Kültürlerarası Duyarlılık Düzeyleri Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi, 9 (3), 162-172.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: Midwifery is one of the professional professions with the most important role and responsibility in the provision of health services. The development, protection and maintenance of women's health, reproductive health, perinatal health, newborn and child health, family health and community health are at the center of midwifery practices. All of these areas are highly influenced by cultural characteristics. Therefore, midwives' having intercultural sensitivity can affect the quality of care. It is important to determine the cultural sensitivity of midwifery students who will be the midwives of the future. This issue, which has gained importance in recent years with migration, has not been examined alone in the national literature, and there are studies investigating how it affects the cultural sensitivity of midwifery students on empathy, compassion, conscience and cultural skills levels. Cultural sensitivity reduces professional errors of health professionals, prevents ethical inequalities and discriminatory behaviors, and provides practical, reliable, economical and quality health services. Midwives should be aware of cultural factors, understand cultural differences and be culturally sensitive in order to provide better care to individuals. Similarly, the cultural sensitivity levels of midwifery students, i.e. midwife candidates, should not be ignored. Therefore, this study was conducted to determine the cultural sensitivity of midwifery students and the variables affecting it.

Material and Methods: The research was conducted in a descriptive design. The population of the study consisted of students (N: 232) studying in the 1st, 2nd and 3rd grades in the midwifery department of a public university between February and May 2022. The purpose of the study was explained to the students and the study was conducted with those who voluntarily agreed to participate in the study (n:201). The Introductory Information Form and the Intercultural Sensitivity Scale (ISS) developed by the researcher were used to collect the data. Normality control of continuous variables was evaluated by Shapiro Wilk test. Kruskal Wallis and Mann Whitney U tests were used to compare the groups in variables that did not conform to normal distribution. Statistical significance level was taken as 0.05 in all analyzes. SPSS 26 package program was used for data analysis.

Results: The mean age of the students participating in the study was 20.22±2.02 years. Ten percent of the students were foreign nationals and 70.7% of them lived in the Marmara region. As a result of the comparison of the students' Intercultural Sensitivity Scale scores with some variables, statistically significant differences were found between the nationality status, income status, participation in social activities, and the status of students thinking about advancement and specialization in the profession. The intercultural sensitivity was higher among those who were Turkish citizens, those with low income, those who participated in social activities and those who thought of advancing in the profession. There were no significant differences between the Intercultural Sensitivity Scale scores of the students studying in the midwifery department and the class they studied, the reason for choosing the department, liking the department, participating in scientific activities and actively using social media (p>0.05).

Conclusion: Considering that the intercultural sensitivity levels of the students are above the middle level in the research findings and that we are one of the countries that receive the most migration and give health personnel migration, the contents of the trainings that can be given in universities on this subject can be determined by the field experts and various studies can be carried out to disseminate intercultural communication courses aiming to prepare students for the conditions of the global world. Thus, students' intercultural sensitivity levels can be improved by addressing intercultural sensitivity issues in course curricula in order to accept, perceive and minimize cultural differences and to create social awareness by adapting to these differences.

GİRİŞ

Göç, bir bireyin veya grubun doğal ve sosyal çevresinin ekonomik ve kültürel beklentilerini karşılayamaması durumunda meydana gelmektedir (Giavazzi, Petkov, & Schiantarelli, 2019). Sosyo-ekonomik, politik, sosyal veya kültürel nedenler göçü yönlendiren ana etkenlerdir (Castelli, 2018). Göç, bireylerin kendi yaşamları, dilleri, kültürleri ve gelecekleriyle ilgili olağan algı tarzlarından hayati bir şekilde ayrılması olarak tanımlanmaktadır (Karasu, Polat, & Okuyan, 2022).

Kültür ise bir grup içinde öğrenilen, paylaşılan ve nesilden nesile aktarılan inançları, gelenekleri, değerleri, tutumları ve davranışları temsil eder (Abramitzky 2016). Kültürlerarası duyarlılık,

kültürlerarasındaki farklılıkları görebilmek ve anlayabilmek için gereken öz istekliliktir. Ebelerin etkin ve kaliteli bakım sunmaları ve sürdürebilmeleri için yüksek düzeyde kültürel duyarlılıklara sahip olmaları gereklidir. Ebelik öğrencileri kendi kültürlerine saygı duymalı, diğer kültürlerle karşı da objektif davranmalıdırlar. Sağlık bakım alanında kültürlerarası duyarlılığın lisans eğitimi boyunca kazanılması bu nedenle oldukça önemlidir (Valizadeh et al., 2017). Kültürel duyarlılık, kültürel farklılıkların takdir edilmesiyle ilgili olumlu bir duyguyu ifade eder (Toda & Maru, 2018). Yapılan çalışmalarda sağlık sektöründe insanların kültürel değerlerinin, inançlarının ve tutumlarının hasta bakımına yaklaşım biçimlerini etkilediği belirtilmiştir. Bir sağlık personelinin kültürel değerleri ve inançlarının da tutum ve uygulamalarının yanı sıra bakımla ilgili kararları nasıl aldıklarını da etkileyebileceği bildirilmiştir (Kürtüncü, Arslan, Çatalçam, Yapıcı, & Hırçın, 2018). Göl ve Erkin'in yaptıkları çalışmada da toplumdaki bireylere, yeterli bakımın verilebilmesi ve sağlık hizmetlerinin kalitesinin yükseltilebilmesi için hemşirelerin kültürel farklılıklara duyarlı olmaları gerektiği vurgulanmıştır (Göl & Erkin, 2019). Kültürel farklılıkların ve bunların bireylerin sağlığı üzerindeki etkilerinin farkında olan sağlık personeli, hastalarla daha iyi iletişim kurarak terapötik ortamlarını güçlendirmeleri muhtemeldir (Aktas, Uğur, & Orak, 2016). Kültürel açıdan yetkin hasta bakımı, bireylere kaliteli sağlık hizmeti sunar ve hastaların kültürel inançlarını hasta bakımına entegre ederek sağlık hizmetlerindeki eşitsizliği azaltır (Yılmaz, Toksoy, Direk, Bezirgan, & Boylu, 2017).

Ebelik, sağlık hizmetleri sunumunda en önemli rol ve sorumluluğa sahip profesyonel meslek gruplarından birisidir. Kadın sağlığı, üreme sağlığı, perinatal sağlık, yenidoğan ve çocuk sağlığı, aile sağlığı ve toplum sağlığının geliştirilmesi, korunması ve sürdürülmesi ebelik uygulamalarının merkezinde yer almaktadır. Bu alanların tümü kültürel özelliklerden yüksek oranda etkilenmektedir. Dolayısıyla ebelerin, kültürlerarası duyarlılığa sahip olması bakımının kalitesini etkileyebilmektedir (Ménage, Bailey, Lees, & Coad, 2017). Geleceğin ebeleri olacak ebelik öğrencilerinin de kültürel duyarlılıklarının belirlenmesi önemlidir. Göçlerle birlikte son yıllarda önem kazanan bu konu, ulusal literatürde ebelik öğrencilerinin de genellikle empati, merhamet, vicdan ve kültürel beceri düzeyleri üzerinde nasıl bir etkisi olduğunu araştıran

çalışmalar mevcuttur (Altınkaya & Amanak, 2020; Demirel, Nurdan, & Doğaner, 2020; Özdemir, Çömezoğlu, & Sayiner, 2021).

Cetisli ve ark. (2016) yaptıkları çalışmalarında hemşirelik öğrencilerinin empati düzeyi arttıkça kültürlerarası duyarlılıklarının arttığını belirtmişlerdir (Cetişli Egeliolu et al., 2016). Aghajari ve arkadaşları İran'da pediatri hemşireleri ve çocukların aileleri ile yürüttükleri çalışmada, aile isteklerine ve inançlarına duyarlılığın, etkili kültürlerarası iletişimin ve aile kültürünün bakım planıyla bütünleştirilmesinin, pediatri hemşireliğinde kültürel duyarlılığın ana unsurlarından olduğunu ortaya koydu (Aghajari et al, 2019). Demirel ve ark. ebelik öğrencilerinin kültürlerarası yaklaşımlarının merhamet düzeyleri üzerine olumlu etkisinin olduğu sonucuna varmışlardır (Demirel et al., 2020). Altınkaya ve ark. ise ebelik öğrencilerin kültürel duyarlılık düzeyleri ile kültürel becerileri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmişlerdir (Altınkaya & Amanak, 2020).

Kültürel olarak yetkin ve duyarlı davranan sağlık çalışanları; hasta memnuniyetini, tedaviye uyumu, yaşam kalitesindeki değişiklikleri, diyete uyumu ve sağlık sonuçlarını olumlu yönde etkilemektedir (Valizadeh, Zamanzadeh, Ghahramanian, & Aghajari, 2017). Kültürlerarası duyarlılık, sağlık çalışanlarının mesleki hatalarını azaltır, etik eşitsizlikleri ve ayrımcı davranışları önler, pratik, güvenilir, ekonomik ve kaliteli bir sağlık hizmeti sunar (Kahraman, & Sancar, 2017). Literatür, ebelerin bireylere daha iyi bakımı verebilmek için kültürel faktörlerin farkında olmalı, kültürel farklılıkları anlamlı ve kültürel olarak duyarlı olmaları gerektiğini ve ebelik öğrencilerinin yani ebe adaylarının kültürel duyarlılık düzeyleri göz ardı edilmemesi gerektiğini vurgulamıştır (Altınkaya & Amanak, 2020, Demirel et al., 2020).

Planlanan bu çalışma ebelik öğrencilerinin kültürel duyarlılıklarını ve etkileyen değişkenleri belirlemek amacıyla yapılmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın tipi

Araştırma, tanımlayıcı desende yapılmıştır.

Araştırmanın evren ve örnekleme

Çalışma evrenini bir kamu üniversitesinin ebelik bölümünde okuyan öğrenciler (N:232) oluşturmaktadır. Çalışmada örneklem seçimine gidilmemiş olup bütün öğrencilere ulaşılması hedeflenmiştir ve dördüncü sınıfların olmaması

sebebi ile de 1., 2. ve 3. sınıflar çalışmaya alınmıştır. Çalışma amacı öğrencilere açıklanmış, dahil edilme kriterlerini sağlayan ve araştırmaya katılmayı kabul edenler ile çalışma yürütülmüştür (N:201).

Çalışmaya dahil edilme kriterleri

Ebelik bölümünde 1., 2. ve 3. sınıfta eğitimine devam eden, 18 yaş üstü ve çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden öğrenciler dahil edilme kriterlerini oluşturmaktadır.

Çalışmaya dahil edilmeme kriterleri

Katılımcının çalışmaya katılmayı kabul etmemesi.

Veri toplama araçları

Çalışma verilerinin toplanması için gerekli olan izinler alınmış ve veri toplama aşaması 2 aşamada gerçekleştirilmiştir.

Tanıtıcı Bilgi Formu: Öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri ile meslekle ilgili görüşlerinin sorgulandığı 25 sorudan oluşan anket formu literatür doğrultusunda hazırlanmıştır.

Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği (KDÖ); Chen ve Starosta (2000) tarafından geliştirilmiş ve 2011 yılında Bulduk, Tosun ve Ardıç tarafından Türkçe'ye uyarlanarak geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır (Bulduk, Tosun, & Ardıç, 2011; Chen & Starosta, 2000). Ölçek 24 madde ve beş alt boyuttan oluşan, beşli likert tipi bir ölçektir. İletişimde sorumluluk, kültürel farklılıklara saygı, iletişimde kendine güvenme, iletişimden hoşlanma ve iletişimde dikkatli olma ölçeğin alt boyutlarıdır. Ölçekten alınabilecek en düşük toplam puan 24, en yüksek puan 120'dir. Ölçekten alınan puanın artması kültürlerarası duyarlılık düzeyinin arttığını göstermektedir. Çalışmanın cronbach α tutarlılığı 0.72 (Bulduk et al 2011) olup yapılan bu çalışmanın cronbach α kat sayısı 0.90'dır.

İstatistiksel Yöntemler

Sürekli değişkenlerin normallik kontrolü Shapiro Wilk testi ile değerlendirilmiştir. Normal dağılıma uygunluk göstermeyen değişkenlerde grupların karşılaştırmasında Kruskal Wallis, Mann Whitney U testleri kullanılmıştır. İstatistik anlamlılık seviyesi bütün analizlerde 0,05 olarak alınmıştır. Verilerin analizinde SPSS 26 paket programı kullanılmıştır.

BULGULAR

Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 20.22±2.02'dir. Öğrencilerin %10'u yabancı uyrukludur ve %70.7'si Marmara bölgesinde yaşamaktadır. Çalışmaya katılmayı kabul eden öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri tablo 1'de sunulmuştur.

Ebelik bölümünde okuyan öğrencilerin %69.5'i bölümünü kendi isteği ile tercih etmiş, %92.5'i bölümünü sevmekte, %62.7'si kendisi için bölümün uygun olduğunu düşünmektedir. Öğrencilerin %80.8'i sosyal aktivitelere katılmakta, %55.2'si bilimsel aktivitelere katılmakta, %89.0'ı meslekte uzmanlaşma ve ilerlemeyi düşünmekte, %89.9'u alanda çalışmak istemektedir. Katılımcıların %55.5'i mesleğin gelişimini sağlayan etkinliklere katılmakta, %61.6'sı alanı ile ilgili yayınları takip etmektedir. Öğrencilerin %87.6'sı sosyal medyayı aktif kullanmakta, en fazla sayıda instagram iletişim aracı kullanılmakta (%86.1) bunu twitter, facebook takip etmektedir. Ebelik öğrencilerinin Kültürlerarası Duyarlılık Ölçek toplam puan ortalaması 91.29±14.54'tür (Tablo 2).

Tablo 1: Öğrencilerin Sosyo- Demografik Özellikleri

Aile yapısı	n	%	Okudukları sınıf	n	%
Çekirdek	169	84.1	1.sınıf	62	30.9
Geniş	28	13.9	2.sınıf	61	30.3
Parçalanmış	4	2.0	3.sınıf	78	38.8
Yaşamın geçtiği yer	n	%	Şuan kaldıkları yer	n	%
Köy-kasaba	19	9.7	Devlet yurdu	33	16.4
İlçe	69	35.2	Özel yurt	37	18.4
İl merkezi	108	55.1	Kirada/arkadaşlarıyla	33	16.4
			Aile/akraba ile	98	48.8
Gelir Durumu	n	%	Uyruk	n	%
Gelir giderden fazla	13	6.5	TC	181	90
Gelir gidere eşit	146	72.6	Yabancı Uyruk	20	10
Gelir giderden az	42	20.9			

Tablo 2. Öğrencilerin KDÖ Puan Ortalaması

KDÖ alt boyutları	Ölçeğin Min-Max Değerleri	Ort±ss	Min-Max
İletişimde sorumluluk	7-35	26.87±5.32	7-35
Kültürel Farklılıklara Saygı duyma	6-30	23.40±4.44	8-30
İletişimde kendine güven	5-25	18.16±3.59	5-25
İletişimden hoşlanma	3-15	11.41±2.43	6-15
İletişimde dikkat	3-15	11.48±2.36	3-15
Toplam puan	24-120	91.29±14.54	31-118

Öğrencilerin Kültürlerarası Duyarlılık Ölçek puanları ile bazı değişkenlerin karşılaştırılması sonucunda; uyruk durumları, gelir durumları, öğrencilerin sosyal aktivitelere katılma durumları ile meslekte ilerleme ve uzmanlaşmayı düşünme durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar tespit edildi. TC vatandaşı olanlar, gelir durumu düşük olanlar, sosyal aktivitelere katılan ve meslekte ilerlemeyi düşünenler arasında kültürlerarası duyarlılık durumları daha yüksektir (Tablo 3, $p<0.05$).

Ebelik bölümünde okuyan öğrencilerin Kültürlerarası Duyarlılık Ölçek puanları okudukları sınıf, bölümü seçme nedeni, bölümünü sevme, bilimsel aktivitelere katılma ve sosyal medyayı aktif kullanma durumları arasında anlamlı farklar tespit edilmedi (Tablo 3, $p>0.05$).

Tablo 3. Öğrencilerin Kültürlerarası Duyarlılık Ölçek Puanları İle Bazı Değişkenlerin Karşılaştırılması

	İletişimde sorumluluk	Kültürel Farklılıklara Saygı duyma	İletişimde kendine güven	İletişimden hoşlanma	İletişimde dikkat	Toplam
	Mean rank	Mean rank	Mean rank	Mean rank	Mean rank	Mean rank
Okuduğu sınıf						
1. sınıf	107.78	109.46	88.22	99.76	96.26	103.04
2. sınıf	93.01	93.19	107.13	101.77	94.58	96.94
3. sınıf	101.86	100.38	106.37	101.38	108.44	102.55
Test değeri	χ^2 : 2.024 p: .364	χ^2 : 2.434 p: .296	χ^2 : 4.373 p: .112	χ^2 : 0.43 p: .979	χ^2 : 2.495 p: .287	χ^2 : .429 p: .807
Uyruk						
TC	106.69	106.96	103.67	104.90	103.76	106.93
Diğer	49.55	47.08	76.88	65.70	71.13	47.30
Test değeri	U: 781.00 p: .001	U: 731.50 p: .001	U: 1327.50 p: .050	U: 1104.00 p: .004	U: 1212.50 p: .015	U: 736.00 p: .001
Okuduğu bölümü seçme durumu						
Kendi isteği	98.65	98.61	99.40	100.99	95.32	99.06
Ailenin isteği	87.06	90.58	84.22	93.22	92.31	83.17
Kolay iş bulma	112.10	110.76	110.88	101.97	118.80	112.42
Test değeri	χ^2 : 2.859 p: .239	χ^2 : 2.038 p: .361	χ^2 : 2.883 p: .237	χ^2 : .329 p: .848	χ^2 : 5.862 p: .053	χ^2 : 3.527 p: .171
Gelir durumu						
Gelir az	98.15	97.58	140.81	124.04	82.35	109.85
Gelir gider eşit	99.19	100.27	97.07	97.86	97.11	98.56
Gelir fazla	103.56	99.79	97.44	100.01	113.73	102.06
Test değeri	χ^2 : .197 p: .906	χ^2 : .027 p: .987	χ^2 : 7.044 p: .030	χ^2 : 2.518 p: .218	χ^2 : 3.981 p: .137	χ^2 : .523 p: .770
Bölümünü sevme						
Evet	99.48	100.05	99.94	99.15	99.56	99.66
Hayır	107.42	99.27	100.88	112.19	98.65	104.92
Test değeri	U: 1112.50 p: .630	U: 1199.50 p: .962	U: 1197.50 p: .954	U: 1050.50 p: .425	U: 1191.50 p: .956	U: 1145.00 p: .750
Sosyal aktivitelere katılma						
Evet	101.50	103.30	102.47	102.75	100.75	103.75
Hayır	91.08	83.49	87.01	85.80	91.70	81.62
Test değeri	U: 2720.00 p: .312	U: 2431.50 p: .055	U: 2565.50 p: .133	U: 2519.50 p: .098	U: 2743.50 p: .373	U: 2360.50 p: .032
Meslekte ilerlemeyi ve uzmanlaşmayı düşünme						
Evet	102.24	103.10	102.08	101.53	103.31	103.51
Hayır	86.39	79.43	87.78	92.18	73.41	76.11
Test değeri	U: 1647.50 p: .224	U: 1494.50 p: .070	U: 1677.50 p: .271	U: 1775.00 p: .470	U: 13.62 p: .020	U: 1421.50 p: .036
Bilimsel aktivitelere katılma						
Evet	104.20	104.02	106.85	101.89	101.66	106.56
Hayır	95.88	96.11	92.58	98.77	97.90	92.94
Test değeri	U: 4528.50 p: .311	U: 4549.00 p: .336	U: 4234.50 p: .082	U: 4785.50 p: .702	U: 4699.50 p: .643	U: 4266.50 p: .098
Mesleğin gelişimine katkı sağlayan etkinliklere katılma						
Evet	98.60	98.14	106.87	102.86	102.39	100.58
Hayır	102.87	103.44	92.56	97.55	97.05	100.40
Test değeri	U: 4728.50 p: .603	U: 4677.50 p: .518	U: 4232.50 p: .081	U: 4677.00 p: .514	U: 4632.50 p: .510	U: 4931.00 p: .983
Sosyal medyayı aktif kullanma durumu						
Evet	100.94	99.94	101.80	100.27	100.87	100.55
Hayır	101.44	108.46	95.38	106.14	97.90	104.20
Test değeri	U: 2189.00 p: .968	U: 2013.50 p: .492	U: 2059.50 p: .604	U: 2071.50 p: .633	U: 2122.50 p: .808	U: 2120.00 p: .769

 χ^2 : Kruskal Wallis Test, U: Mann Whitney U test

TARTIŞMA

Çalışmamızda ebelik öğrencilerin kültürel duyarlılık puan ortalamaları 91.29 ± 14.54 ile orta derecede yüksek bir seviyede olduğunu söyleyebiliriz. Demirel ve ark. ebelik öğrencileri ile yürütmüş olduğu çalışmada çalışmamıza yakın oranlarda kültürel duyarlılık puan ortalaması 95.50 olarak bildirilirken, Altınkaya ve Amanak'ın çalışmalarında ortalama 78.05'tir (Altınkaya & Amanak, 2020; Demirel et al., 2020). Ülkemizde yapılan çalışmalarda KDÖ toplam puan ortalaması sağlık çalışanları ve sağlık alanındaki öğrenciler için 78.42 ile 91.28 arasında değişmektedir (Arli & Bakan, 2018; Aslan, Yılmaz, Kartal, Erdemir, & Güleç, 2016; Bulduk, Esra, & Dincer, 2017; Cetişli et al., 2016; Gönenç et al., 2018; Kılıç Parlar & Sevinç, 2018; Yılmaz et al., 2017). Kültürel duyarlılığı, etnik köken, coğrafi konum, deneyimler, bireylerin ekonomik ve sosyal çevresi ve eğitim gibi birçok faktörün etkilediği bilinmektedir (Aslan et al., 2016; Karasu et al., 2022). Sağlık alanında çalışan ve bu bölümlerde eğitim gören öğrencilerin kültürel duyarlılıkları puan ortalamaları genellikle orta veya yüksek düzeydedir.

Kültürel duyarlılığı etkileyen faktörler arasında; farklı kültürlerle etkileşimde bulunma, yabancı dil bilme, farklı kültürle etkileşimi olumlu olarak algılama, büyükşehirde yaşama ve kültür ile ilgili hizmet içi eğitim alma yer almaktadır (Bulduk et al., 2017; Gönenç et al., 2018; Meydanlıoğlu, Arıkan, & Gozum, 2015; Yılmaz et al., 2017). Özdişi ve Tanrıverdi çalışmalarında hemşirelik öğrencilerinde çalıştay yoluyla kültürel duyarlılık seviyelerinde artış sağlandı sonucuna varmışlardır (Özdişi, & Tanrıverdi, 2020). Tanrıverdi ve ark., farklı hasta profiline bakım veren iki hemşire grubunun kültürel duyarlılık ve farkındalıklarının karşılaştırdıkları çalışmalarında ise yabancı uyruklu hastalara bakım veren hemşirelerin kültürel duyarlılık ve kültürel farkındalıkları yerel hastalara bakım verenlere göre daha yüksek bulmuşlardır (Tanrıverdi et al., 2019). Bizim çalışmamızda ise kültürel duyarlılığı etkileyen etmenler; uyruk durumları, gelir durumları, öğrencilerin sosyal aktivitelere katılma durumları ile meslekte ilerleme ve uzmanlaşmayı düşünme durumlarıdır. Çalışmada TC vatandaşı olan öğrencilerin kültürel duyarlılıkları daha yüksektir. Bu durum bölümde okuyan yabancı uyruklu öğrenci sayısının ve İstanbul'da klinik uygulamalara gidilen hastanelerde de yabancı uyruklu hasta sayısının fazla olmasından da

kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Sosyal aktivitelere katılan öğrencilerin, kültürel duyarlılık puanları daha yüksektir. Literatürde yapılan çalışmalara baktığımızda, sosyal aktivitelere katılan, farklı kültürden insanlarla iletişim içinde olan, yurt dışında çalışmayı isteyen ve değişim programlarına katılmaya istekli olan öğrencilerin kültürler arası duyarlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmaktadır (Aslan et al., 2016; Bekiroğlu & Balcı, 2014; Kılıç Parlar & Sevinç, 2018; Meydanlıoğlu et al., 2015). Roh' un çalışmasında ise benzer şekilde çok kültürlü deneyim ve sosyalleşme ile kültürel duyarlılık arasında pozitif bir ilişki olduğu belirtilmiştir (S.-Z. Roh, 2014). Çalışmamızla benzer şekilde, Banos'un ve Karasu ve ark. çalışmalarında, farklı kültürlerden arkadaş edinen öğrencilerin kültürel duyarlılık seviyelerinin, diğerlerine oranla daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Demir ve Üstün'ün çalışmasında ise eğitim fakültesi öğrencilerinin farklı ülkelerden veya kültürlerden arkadaşlara sahip olma durumları ile kültürel duyarlılık düzeyleri arasında anlamlı düzeyde bir fark olduğu görülmüştür (Demir & Üstün, 2017; Karasu et al., 2022). Bu çalışma genel olarak literatür bulguları ile benzerlik göstermektedir. Farklı kültürlerden insanlarla iletişim kurmanın, farklı kültürler hakkında olumlu duygu ve tutumlar geliştirmeye olumlu katkı sağladığı sonucuna varılmıştır (Aslan et al., 2016; S. Roh, 2014). Türkiye'nin çok kültürlü bir yapıya sahip olduğu gerçeği, sağlık alanındaki eğitim kurumlarının kültürel sorunlara duyarlı ve farkında olan öğrenciler yetiştirmesi ve uygun eğitim ortamlarını oluşturulması gerekliliğine vurgu yapılmaktadır (Altınkaya & Amanak, 2020; Baksı, Sürücü, & Duman, 2019). Ayrıca, öğrencilerin diğer ülkelerden gelen öğrencilerle ders dışı faaliyetlerde de yer almalarının teşvik edilmesi önemlidir (Choi & Kim, 2018). İleride sağlık profesyoneli olacak olan ebelik öğrencilerinin bu faktörler ışığında eğitimleri sırasında, müfredatlarına kültürel duyarlılık ve yaklaşım konularının eklenmesi, öğrencilerin yabancı dillerini geliştirmeleri, öğrenci değişim programları ile farklı ülkeleri görmeleri sonucunda kültürel duyarlılık düzeylerinin artırılmasına katkıda bulunulabilir.

Yapılan bu çalışmada gelir durumu düşük olan öğrencilerin kültürel duyarlılık seviyelerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Literatürdeki araştırmalar çalışmamızla benzerlik göstermektedir. Hemşirelik öğrencilerinde asgari ücret altında aile gelirine sahip olanların kültürler

arası duyarlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu belirtilmiştir (Serap Parlar Kılıç & Sibel Sevinç, 2018). Türkçe öğretmen adayları ile yapılan bir çalışmada da öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeyi iyiye doğru yükseldikçe kültürler arası duyarlılık düzeylerinin düştüğü bulunmuştur (Akın, 2016). Çalışmamızdan farklı olarak, Baksi ve ark. yürüttüğü çalışmaların ise gelir durumu yüksek olan öğrencilerin, düşük olanlara göre kültürel duyarlılık seviyelerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu durumun bölgesel farklılıklardan, kişilerin yaşam tarzlarından yada diğer birçok sosyal etkenlerden kaynaklanabileceğini düşündürmektedir.

Son olarak kültürel duyarlılığı arttıran bir diğer faktör de öğrencilerin meslekte ilerlemeyi düşünme durumlarıdır. Literatür benzer şekilde, bir bireyin seçtiği mesleği benimsemesi, sevmesi, akademik ilerlemeyi düşünmesi kültürel duyarlılıklarını arttırdığını göstermektedir. Aktaş ve ark. yürüttüğü çalışmada ise hemşireliği isteyerek seçmiş olan öğrencilerin kültürlerarası duyarlılık düzeyleri daha yüksek bulunmuştur (Aktaş, Ertuğ, & Öztürk, 2015). Bireyler meslek seçiminde en iyi yapabilecekleri ve en fazla doyumuna ulaşabilecekleri ve ilerleyebilecekleri alanları tercih etmelidirler. Mesleğin çalışma koşullarını tanıyıp seçen bireyler hem kendileri meslekten doyum sağlarken hem de hizmet sundukları bireylere yararlı olabilirler (Kartal, Ayyıldız & Alp, 2019). Ebelik mesleğinde de bu nedenlerle mesleğe karşı ilgi, istek ve yeteneğin olması önemli taşımaktadır. Bireylerin seçtikleri mesleği benimsemeleri, bu alanda ilerlemek istemeleri gibi faktörler meslekle ilgili birçok konuda farkındalıklarını yükseltmektedir. Böylece verecekleri bakım hizmetinin de kalitesi artmış olacaktır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma bulgularında, öğrencilerin kültürlerarası duyarlılık düzeylerinin orta seviyenin üzerinde olduğu görülmektedir. Ayrıca kültürel duyarlılığı etkileyen etmenlerin, öğrencilerin uyruk durumları, gelir durumları, öğrencilerin sosyal aktivitelere katılma durumları ile meslekte ilerleme ve uzmanlaşmayı düşünme durumları olduğu görülmektedir. Oldukça fazla göç alan ülkelerden biri olduğumuz dikkate alındığında, bu konuda üniversitelerde verilebilecek eğitimlerin içerikleri gözden geçirilerek, öğrencileri küreselleşen dünyaya uyum sağlayabilmeleri için kültürlerarası iletişim, ebelikte kültürel yaklaşımlar vb. derslerin açılması düşünülebilir.

Böylece öğrencilerin kültürel farklılıkları kabul etmek, algılamak ve en aza indirmek, bu farklılıklara uyum sağlayarak toplumsal bir farkındalık yaratmak için ders müfredatlarında kültürlerarası duyarlılık konularının ele alınarak, kültürlerarası duyarlılık düzeylerinin geliştirilmesi sağlanabilir. Sosyal aktivitelere katılım kültürel duyarlılığı arttırdığı göz önüne alındığında, öğrencilerin erasmus faaliyetlerine katılımının artırılması için uluslararası antlaşmalar sağlanabilir. Ayrıca ülkemizde eğitim gören yabancı uyruklu öğrencilere de kaynaştırma ve kültürlerarası eğitimlerin verilmesinin yanı sıra bilgilendirme ve beceri eğitimi kapsayan programların hazırlanmasının da önemli olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın Etik Yönü/ Ethics Committee Approval: Araştırmanın Etik Yönü/ Ethics Committee Approval: Araştırmanın yapılabilmesi için Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'ndan onay alınmıştır (2023/26/1 nolu karar). Veri toplama öncesi kurum izni ve öğrencilerden de onay alınmıştır.

Hakem/Peer-review: Dış hakem değerlendirmesi.

Yazar Katkısı/Author Contributions:

Fikir/kavram: HÖ; Tasarım: HÖ, AE; Danışmanlık: HÖ; Veri toplama ve/veya Veri İşlem: HÖ, NB; Analiz ve/veya Yorum: HÖ, AE; Kaynak tarama: HÖ, AE, NB; Makalenin Yazımı: HÖ, AE, NB; Eleştirel inceleme: HÖ, AE.

Çıkar çatışması/Conflict of interest: Araştırmacılar herhangi bir çıkar çatışması belirtmemişlerdir.

Finansal Destek/Financial Disclosure: Bu araştırma için finansal destek alınmamıştır.

KAYNAKLAR

- Abramitzky, R., Boustan, L. P., & Eriksson, K. (2016). Cultural assimilation during the age of mass migration. Working Paper No.22381. National Bureau of Economic Research.
- Aghajari, P., Valizadeh, L., Zamanzadeh, V., Ghahramanian, A., & Foronda, C. (2019). Cultural sensitivity in paediatric nursing care: a concept analysis using the hybrid method. *Scandinavian journal of caring sciences*, 33(3), 609-620.
- Chen, G.-M., & Starosta, W. J. (2000). The development and validation of the Intercultural Sensitivity Scale. Abaslı, K., & Polat, Ş. (2019). Öğrencilerin kültürlerarası duyarlılık ve kültürel zekâya ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 193-202.
- Akın, E. (2016). Türkçe öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılıklarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* 11(3), 29-42
- Aktas, Y., Uğur, G., & Orak, S. (2016). Hemşirelerin kültürlerarası hemşirelik bakımına ilişkin görüşlerinin incelenmesi (Examination of nurses' views on intercultural nursing care). *Uluslararası Hakemli Hemşirelik Araştırmaları Dergisi*, 8, 120-135.
- Aktaş, D., Ertuğ, N., & Öztürk, E. (2015). Investigation into intercultural sensitivity among nursing students at a university in Turkey. *The New Educational Review*, 40, 48-57.
- Altınkaya, O., & Amanak, K. (2020). Ebelik Öğrencilerinin Kültürel Duyarlılık İle Kültürel Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi*, 10(3), 378-383.
- Arli, S. K., & Bakan, A. B. (2018). An investigation of the relationship between intercultural sensitivity and compassion in nurses. *International Journal of Intercultural Relations*, 63, 38-42.
- Aslan, S., Yılmaz, D., Kartal, M., Erdemir, F., & Güleç, H. Y. (2016). Determination of intercultural sensitivity of nursing students in Turkey. *education*, 3(4), 202-208.
- Baksi, A., Sürücü, H. A., & Duman, M. (2019). Hemşirelik öğrencilerinin kültürler arası duyarlılıkları ve ilişkili faktörlerin değerlendirilmesi. *Jaren*, 5(1), 31- 39.
- Bekiroğlu, O., & Balcı, Ş. (2014). Kültürlerarası iletişim duyarlılığının izlerini aramak: "iletişim fakültesi öğrencileri örneğinde bir araştırma". *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 1(35), 429-459.
- Berlin, A., Nilsson, G., & Törnkvist, L. (2010). Cultural competence among Swedish child health nurses after specific training: A randomized trial. *Nursing & health sciences*, 12(3), 381-391.
- Beser, A., Tekkas Kerman, K., Ersin, F., & Arkan, G. (2021). The effects of ethnocentrism and some features on intercultural sensitivity in nursing students: A comparative descriptive study. *Nurse Educ Pract*, 56, 103180. doi:10.1016/j.nepr.2021.103180
- Bulduk, S., Esra, U., & Dincer, Y. (2017). Kültürlerarası duyarlılık ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi: Bir sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu örneği. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 73-77.
- Bulduk, S., Tosun, H., & Ardiç, E. (2011). Türkçe Kültürler Arası Duyarlılık Ölçeğinin Hemşirelik Öğrencilerinde Ölçümsel Özellikleri. *Türkiye Klinikleri J Med Ethics* 19, 25-31.
- Castelli, F. (2018). Drivers of migration: why do people move? *Journal of travel medicine*, 25(1), tay040.
- Cetişli Egelioglu, N., Işık, G., Öztornacı Özgüven, B., Ardahan, E., Uran Özgürsoy, B. N., Top, E. D., & Avdal Ünsal, E. (2016). Hemşirelik öğrencilerinin empati düzeylerine göre kültürlerarası duyarlılıkları. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1(1), 27-33.
- Cetişli, N. E., Gülşen, I., Öztornacı, B. Ö., Ardahan, E., Uran, B. N. Ö., Top, E. D., & Avdal, E. Ü. (2016). Hemşirelik öğrencilerinin empati düzeylerine göre kültürlerarası duyarlılıkları. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1(1), 27-33.
- Chen, G.-M., & Starosta, W. J. (2000). The development and validation of the Intercultural Sensitivity Scale.
- Choi, J.-S., & Kim, J.-S. (2018). Effects of cultural education and cultural experiences on the cultural competence among undergraduate nursing students. *Nurse education in practice*, 29, 159-162.
- Demir, S., & Üstün, E. (2017). Öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılık ve etnik merkezcilik

- düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 182-204.
- Demirel, G., Nurdan, K., & Doğaner, A. (2020). Ebelik öğrencilerinin kültürlerarası yaklaşımlarının merhamet ve empati düzeylerine etkisi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 15(21), 282-300.
- Giavazzi, F., Petkov, I., & Schiantarelli, F. (2019). Culture: Persistence and evolution. *Journal of Economic Growth*, 24(2), 117-154.
- Göl, İ., & Erkin, Ö. (2019). Association between cultural intelligence and cultural sensitivity in nursing students: A cross-sectional descriptive study. *Collegian*, 26(4), 485-491.
- Gönenç, İ. M., Göktaş, M., Dursun, R. A., Çökelek, F., Ercan, N., & Şahin, D. (2018). Opinions and cultural sensitivities of midwives and nurses about providing health care to women seeking asylum. *Journal of Human Sciences*, 15(2), 683-696.
- Karasu, F., Polat, F., & Okuyan, C. B. (2022). The determination of intercultural sensitivity and ethnocentrism levels among nurses and nursing students: A border of city, Turkey. *Perspect Psychiatr Care*, 58(1), 314-322. doi:10.1111/ppc.12788
- Kahraman, N., & Sancar, O. (2017). Sağlık Çalışanlarının Kültürel Duyarlılığı (Cultural Sensitivity Of Health Employees. *Www. Guvenplus. Com. Tr*, 107.
- Kartal, K. S., Ayyıldız, E., & Alp, S. (2019). Meslek seçimini etkileyen faktörler ile kariyer planlama/tercih kriterleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Girişimcilik Dergisi*, 3(5), 29-50.
- Kaya, Y., Arslan, S., Erbaş, A., Yaşar, B. N., & Küçükkeleşçe, G. E. (2021). The effect of ethnocentrism and moral sensitivity on intercultural sensitivity in nursing students, descriptive cross-sectional research study. *Nurse Educ Today*, 100, 104867. doi:10.1016/j.nedt.2021.104867
- Kılıç Parlar, S., & Sevinç, S. (2018). The relationship between cultural sensitivity and assertiveness in nursing students from Turkey. *Journal of Transcultural Nursing*, 29(4), 379-386.
- Kılıç, S. P., & Sevinç, S. (2018). The relationship between cultural sensitivity and assertiveness in nursing students from Turkey. *Journal of Transcultural Nursing*, 29(4), 379-386.
- Kılıç, S. P., & Sevinç, S. (2018). The Relationship Between Cultural Sensitivity and Assertiveness in Nursing Students from Turkey. *J Transcult Nurs*, 29(4), 379-386. doi:10.1177/1043659617716518
- Kürtüncü, M., Arslan, N., Çatalçam, S., Yapıcı, G., & Hırçın, G. (2018). Yataklı tedavi kurumlarında çalışan hemşirelerin kültürlerarası duyarlılıkları ile sosyo-demografik özellikleri ve empati düzeyleri arasındaki ilişkisi. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 20(1), 44-56.
- Ménage, D., Bailey, E., Lees, S., & Coad, J. (2017). A concept analysis of compassionate midwifery. *Journal of advanced nursing*, 73(3), 558-573.
- Meydanlıoğlu, A., Arikan, F., & Gozum, S. (2015). Cultural sensitivity levels of university students receiving education in health disciplines. *Advances in Health Sciences Education*, 20(5), 1195-1204.
- Nematollahi, M., Farokhzadian, J., Dehghan Nayeri, N., Darban, F., & Faramarzpour, M. (2022). Explaining the educational challenges in the path of cultural competence: The experiences of Iranian nursing students. *J Prof Nurs*, 42, 140-147. doi:10.1016/j.profnurs.2022.06.011
- O'Brien, E. M., C, O. D., Murphy, J., B, O. B., & Markey, K. (2021). Intercultural readiness of nursing students: An integrative review of evidence examining cultural competence educational interventions. *Nurse Educ Pract*, 50, 102966. doi:10.1016/j.nepr.2021.102966
- Özdemir, S., Çömezoğlu, E., & Sayiner, F. (2021). Ebelerin Kültürlerarası Duyarlılıklarının Vicdan Algılarına Etkisi. *Ebelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(1), 1-11.
- Özdişçi, A., & Tanriverdi, G. (2020). Hemşirelik Öğrencilerinde Çalıştay Yoluyla Kültürel Duyarlılığın Geliştirilmesi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 36(2), 97-107.
- Roh, S.-Z. (2014). A study on the factors affecting the intercultural sensitivity of middle and high school students in Korea. *Advanced Science and Technology Letters*, 47, 266-269.
- Roh, S. (2014). A study on the factors affecting the intercultural sensitivity of middle and high school students in Korea. *Advanced Science and Technology Letters*, 47, 266-269. In.
- Tanriverdi, G., Karabuğa, H. Y., Gürsoy, M. Y., Erdem, Ö., & Gülyenli, N. (2019). Farklı hasta profiline bakım veren iki hemşire grubunun kültürel duyarlılık ve farkındalıklarının karşılaştırılması. *Halk Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 1(2), 26-37.
- Toda, T., & Maru, M. (2018). Cultural sensitivity of Japanese nurses: Exploring clinical application of the Intercultural Sensitivity

Ebelik Öğrencilerinin Kültürlerarası Duyarlılık Düzeyleri

Scale. *Open Journal of Nursing*, 8(9), 640-655.

Valizadeh, L., Zamanzadeh, V., Ghahramanian, A., & Aghajari, P. (2017). The exploration of culturally sensitive nursing care in pediatric setting: A qualitative study. *International journal of Pediatrics*, 5(2), 4329-4341.

Yilmaz, M., Toksoy, S., Direk, Z. D., Bezirgan, S., & Boylu, M. (2017). Cultural sensitivity among

clinical nurses: A descriptive study. *Journal of Nursing Scholarship*, 49(2), 153-161.